

Onderwerp Exploitatie, onderhoud en collectiebeheer Frans Hals Museum – plan van aanpak 2022	
Nummer	2022/32483
Portefeuillehouder	Meijs, M.-Th. / Botter, J.
Programma/beleidsveld	4.2 Economie, toerisme en cultuur / 5.3 Overige beheerstaken
Afdeling	ECDW / Vastgoed
Auteur	Spek, E. van der
Telefoonnummer	023-5113652
Email	evanderspek@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>De gemeente en het Frans Hals Museum werken aan het versterken van de exploitatie, de huisvesting en het collectiebeheer van het museum. In deze informatienota wordt een overzicht gegeven van de verschillende trajecten en opgaven waaraan gewerkt wordt:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Herijkte opdracht II. Onderhoudsopgave gebouwen III. Verduurzaming en klimaatinstallatie IV. Oplossing Verweyhal V. Depotontwikkeling VI. Collectie Baars VII. Restauratie schilderij Kenau
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter bespreking naar de commissie Ontwikkeling, mede naar aanleiding van eerder gedane toezeggingen.
Relevante eerdere besluiten	<ul style="list-style-type: none"> - Informatienota ‘Exploitatie, onderhoud en collectiebeheer Frans Hals Museum’ (2021/147873) - Versterkers Duurzaam Doen (2021/483988) - Vaststellen Programmabegroting 2022-2026 (2021/503552) - Raadsstuk ‘Verduurzaming gemeentelijk vastgoed’ (2021/570677)
Besluit College d.d. 18 januari 2022	<p>1. het college stelt de informatienota aan de commissie vast.</p> <p>de secretaris, de burgemeester,</p>

1. Inleiding

Het Frans Hals Museum (FHM) is hét kunstmuseum van Haarlem. Het museum beheert en presenteert de waardevolle collectie van de stad, bijeengebracht in de loop van eeuwen. Het museum is een van de iconen van de stad Haarlem.

Het Frans Hals Museum is sinds 2009 verzelfstandigd. Na enkele jaren van bezuinigingen wordt vanaf 2019 gewerkt aan het versterken van het museum. Het oplossen van knelpunten op het vlak van exploitatie, huisvesting en collectiebeheer is een stevige opgave, die zorgvuldig en stap voor stap aangepakt wordt. Een aantal maatregelen is reeds genomen:

- Met onderzoeken door BMC en Berenschot (exploitatie), Toornend (onderhoud vastgoed) en Helicon (inspectie collectiebeheer) is in kaart gebracht welke knelpunten er zijn.
- In 2020 is een extra subsidie van € 350.000 verstrekt. Met de kadernota 2021 is opnieuw een eenmalige subsidie gegeven, van € 300.000.
- Met de Programmabegroting 2022-2026 is besloten tot een structurele subsidieverhoging vanaf 2022 met € 300.000.
- Met de Bestuursrapportage 2021 is besloten € 250.000 beschikbaar te stellen voor de registratie en uithuizing van een deel van de extern opgeslagen collectie (Baars).
- Met de Versterkers Duurzaam Doen is budget gereserveerd voor tijdelijk extra ambtelijke capaciteit, ter voorbereiding op besluitvorming over de herijkte opdracht voor het FHM inclusief onderhoudsopgave museaal vastgoed, en de mogelijke depotontwikkeling samen met het Noord-Hollands Archief.

De benodigde extra capaciteit is per 1 januari 2022 gerealiseerd. In deze informatienota wordt toegelicht welke stappen in de komende periode nog te zetten zijn, wat de 'bouwstenen' zijn voor de verdere versterking van het Frans Hals Museum. Het gaat om:

- I. Herijkte opdracht
- II. Onderhoudsopgave gebouwen
- III. Verduurzaming en klimaatinstallatie
- IV. Oplossing Verweyhal
- V. Depotontwikkeling
- VI. Collectie Baars
- VII. Restauratie schilderij Kenau

Met deze informatienota beschouwt het college de volgende motie en toezeggingen als afgedaan:

- Toezegging 2021/223806: Wethouder Meijs zegt toe om de commissie nader te informeren over het opheffen van de kunstopslag bij fa. Baars.

- Toezegging 2021/223771: Wethouder Meijs zegt toe om te onderzoeken of het schilderij dat op de Fabriciuskamer hangt schoongemaakt kan worden.
- Toezegging 2021/541286: Wethouder Roduner zegt namens wethouder Meijs toe om de kosten voor de schoonmaak van het schilderij van Kenau uit te zoeken.
- Motie 41BIS (2021/449024): Geef onze heldin Kenau weer glans.
- Toezegging 2021/223825: Wethouder Meijs zegt toe dat voor de begroting de integrale opdrachtformulering beschikbaar komt.
- Toezegging 2021/606775: Wethouder Meijs geeft aan in januari/februari het tijdspad en de bouwstenen aan te reiken aan de raad.

2. Kernboodschap

I. Herijkte opdracht

Begin 2021 heeft Berenschot een second opinion gegeven op de door het Frans Hals Museum ontwikkelde exploitatiescenario's. Berenschot concludeert dat niet beoordeeld kan worden of de door het museum voorgestelde subsidieverhogingen nodig zijn, en wat het gaat opleveren. Conform advies Berenschot heeft het college van B&W aangegeven een integrale opdracht voor het museum te willen formuleren, met duidelijke verwachtingen ten aanzien van:

- collectiebeheer
- tentoonstellingen en publieksbereik
- educatie
- maatschappelijke activiteiten
- ondernemerschap en eigen inkomsten
- het onderhoud van de museale panden
- het informatiebeheer van de collectie, jaarlijks te inspecteren door het Noord-Hollands Archief

Als kaders voor de museale taken gelden nu de verzelfstandigingsovereenkomst, de beheerovereenkomst en de subsidie/prestatieafspraken 2017-2021 (nog te actualiseren naar aanleiding van het op 23 december 2021 vastgestelde Cultuurplan 2022-2028). Vertrekpunt voor de te herijken opdracht zijn deze documenten (zie bijlage 1)

De heer Hans Buurman, voormalig zakelijk directeur van Kunstmuseum Den Haag, is gevraagd de gemeente terzijde te staan bij het herijken van de opdrachtformulering. Hij zal adviseren op welke punten de huidige afspraken explicieter gemaakt kunnen worden, in kwalitatieve en kwantitatieve zin, en welke keuzes er voor de gemeente te maken zijn. Hierbij geldt een tweetal aandachtspunten:

- Bij de verzelfstandiging van het museum is een beheerovereenkomst vastgesteld voor een periode van 30 jaar. De huurovereenkomst geldt in principe voor onbepaalde tijd. De subsidie- en prestatieafspraken kennen daarentegen steeds een kortere looptijd, en zijn gekoppeld aan periodiek te actualiseren beleid van de gemeente (cultuurplan) en van het museum

(meerjarenbeleidsplan). In de opdrachtformulering wordt een onderscheid gemaakt tussen de structurele taken met betrekking tot het beheer van de collectie en panden, en de meer 'beleidsrijke' keuzes die te maken zijn.

- Een herijkte opdracht moet een nadere invulling geven aan de regierol van de gemeente, maar ook optimaal ruimte blijven bieden aan het ondernemerschap, de expertise en de eigen verantwoordelijkheid van het verzelfstandigde museum.

Het advies over de integrale opdrachtformulering moet in maart 2022 gereed zijn. Vervolgens zal het met de nieuwe directeur van het Frans Hals Museum worden besproken en kan het museum daarna een plan indienen, inclusief begroting. Met een heldere onderbouwing en waar nodig prioritering. Besluitvorming over de eventueel noodzakelijke aanvullende financiering van museale taken kan plaatsvinden bij de Kadernota 2023.

II. Onderhoudsopgave gebouwen

Het Frans Hals Museum beheert niet alleen de kunstschaten van de gemeente Haarlem, maar gemeente en museum zijn ook samen verantwoordelijk voor de monumentale gebouwen. De panden zijn niet gebouwd als museum. Het huisvesten van een museum in deze monumentale gebouwen is op onderdelen uitdagend en vraagt maatwerk. Een klimaatinstallatie kan niet boven het plafond worden weggewerkt zoals in een modern gebouw, en ook niet dwars door eeuwenoude vloeren en balkenconstructies aangelegd. De museale functie van deze voor Haarlem beeldbepalende gebouwen – die voor de locatie HOF al geldt sinds 1913 – is voor de gemeente evenwel van grote meerwaarde.

Onderhoud en demarcatie

Het onderhouden van de gebouwen – zowel het exterieur als het interieur – is veeleisend en kostbaar. De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd door experts, onder toezicht van monumentenzorg en in nauw overleg tussen huurder en verhuurder. Het onderhoud heeft de afgelopen jaren plaatsgevonden conform de meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) van de afdeling Vastgoed. De staat van gebouwen is conform de NEN 2765 is op conditiescore 3: redelijk (met uitzondering van de Verweyhal). Bij beide locaties is recent het gevelonderhoud uitgevoerd. Voor locatie Hal betreft dat de Vleeshal en het Vissershuisje.

Onderhoudsbudgetten (2020, exclusief BTW)

	Gemeente (op basis van MJOP's)	Museum (op basis van subsidie)	Totaal samen
Gemiddeld	22 euro/m ²	16 euro/m ²	38 euro/m ²
Hof (6.152 m²)	€ 107.600	-	-
Hal (2.048 m²)	€ 35.800	-	-
Percentage	59%	41%	100%
Totaal per jaar	€ 183.400	€ 129.000	€ 312.400

Toornend Partners heeft in opdracht van de gemeente een advies opgesteld over nieuwe meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) voor beide museum panden, in aansluiting op de complexiteit van de monumentale gebouwen en de functie als museum. De eerste uitkomsten zijn in april 2021 met de raad gedeeld, met de informatienota 'Exploitatie, onderhoud en collectiebeheer Frans Hals Museum' ([2021/147873](#)). Hierin werd de verwachting uitgesproken dat ten opzichte van de huidige beschikbare budgetten een structurele verhoging nodig is van circa € 500.000 per jaar. Deze verhoging is voor het totale onderhoud, ongeacht de verdeling tussen huurder en verhuurder.

Voor de toekomst heeft het de voorkeur van de gemeente om de demarcatie van het onderhoud te baseren op het standaard model Raad voor Onroerende Zaken. Dit model is de basis voor nagenoeg alle huurovereenkomsten van de gemeente. Daarbinnen wordt de norm gehanteerd van 40% van de kosten voor de verhuurder en 60% van de kosten voor de huurder.

Nieuwe kostenraming, kostenverdeling volgens standaardmodel Raad voor Onroerende Zaken:

	Gemeente	Museum	Totaal samen
Gemiddeld	40 euro/m ²	60 euro/m ²	100 euro/m ²
Hof (6.152 m²)	€ 246.080	€ 369.120	€ 615.200
Hal (2.048 m²)	€ 81.920	€ 122.880	€ 204.800
Totaal per jaar	€ 328.000	€ 492.000	€ 820.000
Verhoging t.o.v. huidig budget	€ 144.600	€ 363.000	€ 507.600

*** Bedragen zijn exclusief BTW, prijspeil 2021*

In de eerder met de Commissie Ontwikkeling besproken informatienota spreekt het college het voornemen uit om conform advies Berenschot de tekorten in huisvesting en onderhoud te dekken, op basis van nader onderzoek naar de museale panden.

Benodigde middelen onderhoud, beheer, vervangingsinvesteringen en OAB

Afgelopen jaar zijn de MJOP's compleet gemaakt inclusief de benodigde vervangingsinvesteringen. Aansluitend op de nieuwe demarcatieafspraken is een cashflow-overzicht plus een kostenraming voor beheer (10% van de gemiddelde onderhoudsbehoefte) en OAB (onderzoek/advies/begeleiding – variërend over een periode van 40 jaar) opgesteld (bijlage 2). Met de nieuwe MJOP's wordt toegewerkt naar een hogere conditiescore voor de gebouwen, en is tevens sprake van een breder onderhoudsplan, specifiek gericht op de museale functie. Dit leidt tot een aangepaste kostenraming die uitkomt op een verhoging van circa € 600.000 op jaarbasis.

	Totaal
Hof (6.152 m²)	€ 704.471
Hal (2.048 m²)	€ 203.838
Totaal per jaar	€ 908.309
Verhoging t.o.v. huidig budget gemiddeld per jaar	€ 595.909

*** Bedragen zijn exclusief BTW, prijspeil 2021*

Voor instandhouding van monumenten kan de gemeente - als eigenaar van het gebouw - subsidie aanvragen. Dit doet de afdeling Vastgoed op basis van het (huidige) MJOP. Voor de periode 2022 t/m 2027 wordt voor beide locaties € 37.000 per jaar subsidie ontvangen. Dit bedrag dekt een deel van de onderhoudskosten voor de gemeente.

Overlap subsidie vergoedingen

Het museum heeft in afgelopen jaren meer aan onderhoud uitgegeven dan er subsidie voor huurdersonderhoud, afschrijvingen en technische installaties is gegeven. In hoeverre er sprake is van een overlap tussen enerzijds het eerder door BMC en Berenschot geconstateerde structurele exploitatietekort (op grond waarvan de exploitatiesubsidie met € 300.000 structureel is verhoogd) en de hogere onderhoudsuitgaven die het museum heeft gedaan en anderzijds de grotere onderhoudsopgave conform advies Toornend, wordt nog samen met het FHM uitgezocht.

Met inachtneming van de mogelijke overlap kan besluitvorming over de voor onderhoud benodigde budgetten plaatsvinden bij de volgende kadernota.

Streven totale onderhoud in eigen beheer

Het museum heeft de ambitie uitgesproken het totale onderhoud in eigen beheer uit te voeren, zoals dat ook met de podia overeengekomen is. Een voordeel is dat het museum de planning en uitvoering dan beter kan afstemmen op de programmering en specifieke behoeften. Voor de gemeente is dit in de toekomst bespreekbaar. Op dit moment is het zaak eerst de huidige situatie te verbeteren, door met elkaar het onderhoud compleet in beeld te brengen en bijbehorende financiering te realiseren.

Een verhoging van het onderhoudsbudget wordt te zijner tijd meegenomen in de nieuw te berekenen Kostprijs Dekkende Huur (KPDH). Dit geldt ook voor eventuele extra investeringen. Aangezien de huur voor 100% wordt gecompenseerd door huursubsidie, zal deze subsidie ten laste van de cultuurbegroting naar evenredigheid moeten worden verhoogd.

III. Verduurzaming en klimaat(installaties)

Het onderhoud van de panden inclusief vervangingsinvesteringen is door Toornend in kaart gebracht. Tegelijkertijd speelt ook de opgave van extra investeringen, van verduurzamen en van het aanpassen van de klimaatinstallatie. Niet alleen in de externe depotlocaties zijn er klimatologische beperkingen

voor de collectie, ook op museum- en depotlocaties HAL en HOF is dit het geval. In zijn inspectierapport adviseert Helicon om te bezien welke gebouwaanpassingen dan wel klimaatbeheerinstallaties en protocollen nodig zijn om de gewenste klimaatwaarden te halen.

In de zoektocht naar een oplossing wordt een verbinding gelegd met een integrale aanpak voor het inpandige depot en met de overkoepelende duurzaamheidsmaatregelen die voortkomen uit de rapportages van Brink. Deze rapportages gebruikt de afdeling Vastgoed om de uit te voeren duurzaamheidsmaatregelen te bepalen. Maatregelen moeten het huidige label G naar een label A brengen. Voor locatie HOF is € 501.544 begroot, voor HAL € 147.520,- (bedragen zijn exclusief BTW, prijspeil 2020). Deze kosten zijn gereserveerd binnen het totaalbudget van € 9 mln. voor het verduurzamen van de eerste 79 gemeentelijke gebouwen.

Verduurzamen gebouw én verbeteren klimaatbeheersing museum

In opdracht van Vastgoed heeft Brink heeft een opname gedaan voor het verduurzamen van de gebouwen. Uitgangspunt was verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dat betekent: verduurzamen van het huidige gebouw en installaties voor het deel van de gemeente. Dat wil niet zeggen dat daarmee ook de gewenste kwaliteit van klimaatbeheersing wordt gehaald voor een museum. Deze twee gaan wel samen, maar staan in beginsel los van elkaar. Daarom is het uitwerken van de aanpassingen een precieuze klus: het luistert nauw te bepalen wat leidt tot een verbetering en wat de samenhang van de maatregelen is. Een betere klimaatinstallatie doet immers weinig tot niets als bijvoorbeeld het dak niet is geïsoleerd. Het stelt ook eisen aan de indeling van ruimten binnen het gebouw. Het is dus niet alleen de buitenschil (=gemeente) die van belang is om duidelijk te hebben wat je gaat doen, maar ook de indeling en bestemming van ruimten (=FHM). Daarom moet per ruimte en functie bepaald worden wat het gewenste resultaat is: het depot op zolder of de Schutterszaal vraagt een andere klimaatbeheersing dan een ontvangst- of kantoorruimte.

Om te weten welk klimaatbeleid passend is, moet er eerst worden nagegaan welk onderdeel van de collectie om meer of minder aanpassing op klimaatgebied vraagt. Daarnaast hebben ook werknemers en bezoekers invloed op de wijze van klimaatbeheersing. Vervolgens is het zo dat voor elke ruimte weer andere klimaatrisico's kunnen gelden. De analyse die antwoord geeft op deze (en meer) vragen vormt het startpunt om het binnenklimaat van het museum optimaal te kunnen te beheren. Daarom is de stap om de gewenste klimaatbeheersing en benodigde ingrepen zo concreet mogelijk te maken onmisbaar. Alleen na een grondige inventarisatie is het mogelijk effectief en doelmatig te investeren. Apart aandachtspunt daarbij is de mogelijke uithuizing van het interne depot naar een nieuw depot, en een eventuele andere invulling van de zolderverdieping.

Opstellen Programma van Eisen

In de komende periode wordt samen met het museum uitgewerkt welke maatregelen leiden tot verduurzamen én verbeteren van klimaatbeheersing. Als vervolg op de rapportages van Brink en Helicon Conservation Support is daarom bij de firma Hiensch een offerte opgevraagd. De vraag aan Hiensch is om een programma van eisen en kostenraming te maken voor het optimaliseren van de

duurzaamheid van het gebouw alsmede het verbeteren van het binnenklimaat conform de wettelijke eisen. Daarbij put Hiensch uit het rapport 'Managing indoor Climate Risks' van de Rijksdienst van Cultureel Erfgoed.

De opdracht is om zowel bouwkundige als installatietechnische verbeteringen te onderzoeken en uit te werken in Programma's van Eisen. Aan Toornend is gevraagd aanvullend daarop kennis en ervaring in te brengen; door het opstellen van de MJOP's kent Toornend de gebouwen inmiddels goed en bovendien is het bedrijf bewezen expert in het concretiseren van benodigde gebouwaanpassingen voor het beheren van museale collecties. De kosten voor Hiensch en Toornend bedragen naar verwachting circa € 120.000 voor beide gebouwen. Om dit in opdracht te geven moet de gemeente eerst budget vrijmaken. Dit is onderdeel van de integrale afweging en besluitvorming rondom de voortgangsrapportage 2022.

IV. Oplossing Verweyhal

Locatie FHM Hal aan de Grote Markt bestaat uit 3 bouwdelen te weten de Verweyhal, de Vleeshal en het Vishuisje. De gebouwen vallen in de categorie strategisch vastgoed. De complexe situatie rondom de Verweyhal blijft uitdagend voor de bedrijfsvoering van het FHM. Het college onderkent dit en zet zich in voor het vinden van een oplossing. Voor de coördinatie van alle juridische trajecten is binnen de gemeente een regiegroep Verweyhal ingesteld (Juridische Zaken, Cultuur, Vastgoed, Communicatie, Vergunningen/Toezicht/Handhaving ondersteund door de stadsadvocaat). Begin 2021 is met de wederpartij en mede VvE lid Raiola, eigenaar van de begane grond, een mediation traject gestart. Naast de gemeente en Raiola is ook het FHM partij binnen de mediation. Doel is om te komen tot een duurzame en evenwichtige oplossing en de juridische procedures te beëindigen. Recent is een voorstel vanuit de gemeente besproken in het mediation overleg. Het voorstel houdt op hoofdlijnen in dat partijen elkaar op het onroerend goed (Verweyhal) een wederzijds recht van eerste koop verlenen, voor het geval de gemeente Haarlem besluit de bovenverdieping te verkopen of als Raiola de begane grond wil verkopen. De eenheid van de Verweyhal wordt dan weer hersteld. Het college is bereid in te stemmen met het eerste recht van verkoop onder de randvoorwaardelijke bepaling dat aan onderstaande punten wordt voldaan:

- Er akkoord is van Raiola en het FHM op het herstel van de vloer, zodat de gebruiksbeperking wordt opgeheven;
- Er overeenstemming is om via de VvE het achterstallig onderhoud aan onder meer de buitenzijde van de Verweyhal weg te werken;
- De begane grond van de Verweyhal wordt in z'n geheel door Raiola ingevuld;
- Er sprake is van finale kwijting over en weer.

Indien partijen tot overeenstemming komen worden de afspraken vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst.

V. Depotontwikkeling

Toornend heeft in 2021 opdracht gekregen om voor een nieuw gezamenlijk depot met Archeologie, Frans Hals Museum, Noord-Hollands Archief (NHA), Teylers, Gemeente Velsen en het Museum van de Geest te onderzoeken wat de wensen en eisen van de betrokken instellingen zijn en wat het ruimtebeslag daarvan is. De opdracht is in gezamenlijkheid door NHA en de gemeente aan Toornend gegeven.

Toornend heeft een adviesrapportage opgeleverd (bijlage 3) met daarin het ruimtebeslag en een advies over het vervolg. Onderstaand wordt kort een aantal cijfers uit het rapport genoemd en met name de aanbevelingen voor het vervolg.

In onderstaande tabel het benodigde metrage voor een nieuw integraal depotgebouw.

Totaal m2 FNO		8.700
Toeslag verkeersruimte (ook in en tussen depots)	10% van 8.700	870
Toeslag techniek en constructies	5% van 8.700	435
Toeslag ontwerpverlies en inpassing	15% van 8.700	1.305
Bruto vloeroppervlakte (BVO)		11.310
Totaal m2 BVO met afronding	30%	11.300

De integrale ruimtebehoefte bedraagt met afronding 11.300 m2 BVO.

In onderstaande tabel het overzicht van het terrein programma behorende bij het gebouw.

Terreinprogramma	Aantal	Opp. (m2)
Parkeerplaatsen á 25 m2 per plaats incl rijbaan	15	375
Fietsenstalling á 2 m2 per plaats	20	40
Opstelplaats hulpdiensten á 50 m2 per plaats	2	100
Manoeuvrerruimte vrachtwagens		300
Vaste terreinprogramma		815

Naast deze programma onderdelen zal per inpassing van de ruimtebehoefte op een kavel bepaald moeten worden wat het oppervlak is van de onderhoudsstrook en welk indelingsverlies optreedt.

In onderstaande tabel een overzicht van de principe afmetingen voor de drie verschillende modellen voor het grondvlak cq de footprint van het gebouw en benodigde kavel.

	Grondvlak (m2)	Kavelgrootte (m2)
Model A (depotruimten in 2 bouwlagen)	6.200	8.800
Model B (depotruimten in 3 bouwlagen)	4.600	7.000
Model C (depotruimten in 4 bouwlagen)	3.800	6.000

Vervolgstappen

De gemeente gaat nu eerst in gesprek met de beoogde partners over eenieders commitment en de beschikbaarheid van financiële middelen. Afhankelijk daarvan zal de gemeente conform advies Toornend een locatieonderzoek uitvoeren voor een geschikte plek voor het depot. In de opdracht om te komen tot een nieuwe depot wordt een aantal stappen onderkend. Deze zijn:

- Wat zijn de mogelijkheden in de bestaande Vastgoed portefeuille;
- Wat zijn de mogelijkheden voor bouw, aankoop of aanhuur van een nieuwe locatie, binnen of buiten Haarlem;
- Hoe kunnen de eisen en wensen van de instellingen in scenario's verwerkt worden;
- Risico's en kanttekeningen bij de verschillende scenario's;
- Een planning tot realisatie voor de verschillende scenario's;
- Een advies voor een of meerdere scenario's voor bestuurders.

In de rapportage van Toornend wordt een planning voorgesteld. Naar verwachting zal de gemeente in afstemming met de beoogde partners deze zomer het locatieonderzoek afronden, inclusief mogelijkheden voor ruimtelijke inpassing, toetsing aan wensen en eisen, en een inschatting van de kosten.

VI. Collectie Baars

In de beheerovereenkomst is gesteld dat het collectiebeheer periodiek en onafhankelijk wordt geïnspecteerd. Dit is eind 2020 voor het eerst gebeurd, door Helicon Conservation Support. Helicon adviseerde onder meer een oplossing te vinden voor de collectie opgeslagen bij Baars, uit oogpunt van veiligheid en vindbaarheid (o.a. registratie en toegankelijkheid). De gemeenteraad heeft in november 2021 besloten eenmalig € 250.000 beschikbaar te stellen voor het wegwerken van de registratieachterstanden van de bij Baars opgeslagen collectie, en voor het overplaatsen naar een andere opslaglocatie, in afwachting van een meer permanente depot oplossing.

Het Frans Hals Museum zal de registratie en uithuizing als een project gaan uitvoeren en daar een externe projectcoördinator voor werven. Deze projectleider stelt een gedetailleerd plan van aanpak en een begroting en planning op. Ook zal hij of zij inventariseren welke alternatieve opslaglocaties mogelijk zijn en wat de jaarlijkse kosten hiervan zijn.

Voor het uitpakken en registreren van de objecten wordt een projectlocatie gezocht. Mogelijk kunnen de projectlocatie en nieuwe opslaglocatie hetzelfde zijn, hetgeen scheelt in handling en transport en daarmee veiliger is voor de collectie. Het kan ook zijn dat delen van de uit te huizen collectie op verschillende plekken worden opgeslagen, afhankelijk van de eisen met betrekking tot klimaatbeheersing, toegankelijkheid, etc. Onderzocht zal worden of (een van) de andere externe depotlocaties waarvan het Frans Hals Museum nu gebruikt maakt (Hizkia in Den Haag of Kortmann in Hoofddorp) in aanmerking komen. Dit zou de externe depotsituatie minder versnipperd maken.

De doorlooptijd van het project zal minimaal 1 jaar zijn. Het Frans Hals Museum verwacht in Q2 2022 een projectleider te kunnen aanstellen. In Q3 kunnen plannen opgesteld worden en afspraken gemaakt met uitvoerenden. In Q4 2022 zal de feitelijke uithuizing kunnen starten, met een doorloop tot in 2023.

Met het project 'Baars' wordt een belangrijke eerste stap gezet in het verbeteren van de opslag en het beheer van de gemeentelijke collectie bij het Frans Hals Museum.

VII. Restauratie schilderij Kenau

Een van vele unieke stukken in de gemeentelijke collectie is het grote schilderij 'Kenau Simonsdochter Hasselaer op de wallen van Haarlem' uit 1854 van J.H. Egenberger en B. Wijnveld. Met het oog op 450 jaar beleg van Haarlem (3 december 1572 tot 13 juli 1573) heeft de gemeenteraad met de Versterkers Duurzaam Doen besloten om € 80.000 euro te reserveren voor de restauratie van het werk.

Het schilderij is inmiddels onderzocht door een restaurator die ook betrokken was bij de eerdere behandeling van het werk, eind jaren negentig. Er is een restauratiebehandelplan, planning en begroting opgesteld. Het schilderij zal met het beschikbare budget in zijn oude luister in vier maanden hersteld kunnen worden. De restauratie is voor de start van de viering van 450 jaar beleg van Haarlem op 3 december afgerond.

3. Consequenties

Bij de Kadernota 2023 kan besluitvorming plaatsvinden over aanvullende middelen voor het Frans Hals Museum. Gelet op de continuering van de financiering van het museum en de activiteiten, en met inachtneming van de voortdurende coronacrisis, is de huidige subsidie – inclusief de subsidieverhoging van € 300.000 – voor de periode 2022-2024 toegekend. In de loop van 2022 worden definitieve meerjarenafspraken en doelstellingen 2022-2024 vastgesteld en in de subsidiebeschikking opgenomen, zoals bedoeld in artikel 4:30 van de Algemene wet bestuursrecht.

Het Frans Hals Museum sluit naar verwachting 2021 af met een negatief exploitatieresultaat van circa € 90.000.¹ Het tekort kan gedekt worden uit de in 2020 gegeven maximale coronasteun door Rijk en gemeente, ondergebracht in een door het Rijk voorgeschreven Covid-bestemmingsreserve. Aan de hand van de gebruikelijke financiële kwartaalrapportages blijft de financiële positie van het Frans Hals Museum en het effect van corona nauwlettend gevolgd worden.

¹ Prognose d.d. 9-12-2021. Met de uiterlijk 1 mei 2022 in te dienen jaarrekening zal het resultaat 2021 definitief bekend zijn.

4. Vervolg

De voor het FHM benodigde middelen worden betrokken bij de integrale afweging van de gemeenteraad rondom de financiële voortgangsrapportage 2022 en Kadernota 2023.

Het gaat dan om:

- Gevolgen herijkte opdracht: PM
- Onderhoudsopgave gebouwen: € 600.000 per jaar
- Onderzoek verduurzaming en klimaatbeheersing: € 120.000
- Depot: PM

Afhankelijk van de uitkomsten van het overleg met de (nieuwe) museumdirectie zal het advies over de herijkte opdrachtformulering in maart, uiterlijk april 2022 zal aan de raad worden toegezonden. Na de zomer wordt de raad ook geïnformeerd over de voortgang rondom de collectie Baars. De uitkomst van het locatieonderzoek voor het depot, inclusief financiële consequenties, zal vóór de begroting 2023 aan de raad worden voorgelegd.

Gemeente en museum blijven ondertussen geregeld overleg voeren, ambtelijk en bestuurlijk. Met het oog op het verhoogd financieel toezicht zal elk kwartaal een bestuurlijk overleg plaatsvinden, waarbij de kwartaalrapportage onderwerp van gesprek zal zijn.

Ten slotte; op 1 maart 2022 zal Lidewij de Koekkoek aantreden als nieuwe bestuurder van het Frans Hals Museum. Het college van B&W dankt vertrekkend directeur Ann Demeester voor haar grote bijdrage aan het culturele klimaat van Haarlem en haar nimmer aflatende inzet voor ons museum.

5. Bijlagen

1. Verzelfstandigingsovereenkomst FHM inclusief collectiebeheersovereenkomst en meerjarenafspraken 2017 -2020 (verlengd 2021)
2. Rapportage Toornend MJOP's en kostenraming investeringen, onderhoud en beheer
3. Adviesrapport Toornend 'Nieuw Haarlems Depot: ruimtevraag en -modellen'